

Agata Cieślik

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID 0000-0002-5426-0647

BHW 46/2022

ISSN 1233-2224

DOI: 10.14746/bhw.2022.46.15

Sprawozdanie z działalności Studenckiego Koła Naukowego Historii Kultury i Edukacji

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres działalności Koła w roku akademickim 2021/2022. Opiekę naukową nad kołem sprawowali prof. Krzysztof Ratajczak wraz z dr. Michałem Nowickim. Funkcję prezesa koła pełniła lic. Daria Klimek, sekretarzem była natomiast Agata Cieślik.

Głównym celem naukowym członków Koła było skupienie się na poszerzaniu wiedzy z zakresu historii kultury i edukacji. Wśród działań podejmowanych przez społeczność studencką można wyróżnić aktywność na polu naukowym, warsztatowym oraz w środowisku lokalnym.

Semestr zimowy roku akademickiego 2021/2022 studenci poświęcili dogłębnej analizie tekstu Krzysztofa Hegendorfera pt. „Racja studiowania”. Lekturze towarzyszyły dyskusje, w których starano się jak najlepiej poznać myśli zawarte w tekście i określić ich przełomowość w kontekście epoki. Próbowano również poszczególnie kwestie poruszone przez szesnastowiecznego profesora poznańskiej Akademii Lubrańskiego odnieść do współczesnych realiów. Wyciągnięte wnioski zostały zebrane w prezentacji, która podsumowała ten cykl spotkań naukowych.

Na spotkaniach Koła nie brakowało także referatów naukowych. W dniu 19 stycznia 2022 roku referat pt. „Pedagogika freblowska w edukacji przedszkolnej”, wygłosiła lic. Daria Klimek. Referat skupiał się zarówno na charakterystyce metody pracy z dziećmi, wypracowanej przez niemieckiego pedagoga, jak i na przykładach zaczerpniętych z codziennej pracy z podopiecznymi prelegentki w jednym z poznańskich przedszkoli. D. Klimek zaprezentowała, jak wykorzystuje w praktyce założenia pedagogiki Froebła oraz opowiedziała, jak wpływa ona na rozwój dzieci, przybliżyła słuchaczom także związek metody freblowskiej z podstawą programową wychowania przedszkolnego. Niespełna miesiąc później, w dniu 2 lutego 2022 roku, swoimi refleksjami na temat tego „Co wiedzieli o świecie ludzie w czasach poprzedzających I krucjatę?”, podzielił się prof. UAM

dr hab. Krzysztof Ratajczak. Analizie została poddana zarówno wiedza ówczesnych ludzi o otaczającym ich świecie, jak i sposoby jej pozyskiwania. W referacie znalazły się także refleksje na temat wpływu krucjaty zarówno na jej uczestników, jak i na społeczność średniowiecznej Europy. Zwrócono uwagę na kwestie religijne, filozoficzne, obyczajowość, modę, styl życia europejskiej arystokracji, i warstw niższych.

Działalność naukowa Koła ściśle wiązała się także z zajęciami warsztatowymi z udziałem zaproszonych gości. 20 grudnia 2021 roku odbyło się V seminarium naukowe z cyklu „Narzędzia naukowe dawniej i dziś” podczas, którego swój referat pt. „Szkoła w architekturze i architektura w szkole” wygłosił dr Mateusz Leszkowicz (Wydział Studiów Edukacyjnych, UAM Poznań). Wystąpienie dało początek dyskusji na temat adaptacji przestrzeni szkolnej dawniej i dziś. Porównując różnorodne koncepcje architektoniczne i wiążące się z nimi style edukacyjne zastanawiano się nad gotowością współczesnej oświaty, a także rodziców, na pewne nowatorskie rozwiązania w organizacji przestrzeni edukacyjnej. Kolejne, VI już seminarium miało miejsce 30 marca 2022 roku, wtedy referat pt. „Akademia po dwóch stronach oceanu” wygłosiła prof. dr hab. Beata Jęchorek-Woźniak (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu). Pani Profesor porównywała w nim organizację studiów w Polsce z organizacją edukacji wyższej w Stanach Zjednoczonych. Podzieliła się ze słuchaczami swoimi doświadczeniami wyniesionymi z kilkuletniego pobytu naukowego na University of Chicago wskazując elementy szczególnie warte zaadaptowania na polskich uczelniach.

Studenci zaangażowali się także w warsztaty mające pomóc im jak najlepiej organizować pracę koła. W dniu 6 kwietnia 2022 roku reprezentacja Koła wzięła udział w Dniu Studenckim Kół Naukowych organizowanym przez Szkołę Nauk o Języku i Literaturze. Udział w tym przedsięwzięciu zaowocował poszerzeniem wiedzy na temat tego jak uregulować kwestie formalne związane w organizacją działalności koła naukowego, a także stworzył możliwość zaprezentowania działalności naszego Koła na szerszym forum uczelnianym. Ponadto dał szansę wymienienia się doświadczeniami związanymi z działalnością w studenckich kołach naukowych oraz stworzył przestrzeń do podzielenia się problemami z jakimi koła te się zmagają, a także do poszukiwania ich rozwiązań.

Tradycyjnie już swoistym ukoronowaniem rocznej pracy Koła jest współorganizowana przez Zakład Historii Wychowania WSE UAM konferencja naukowa. W dniu 2 czerwca. odbyła się jubileuszowa X Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu „Edukacja wczoraj, dziś i jutro” pod patronatem Pani Dziekan WSE prof. dr hab. Agnieszki Cybal-Michalskiej. Tegorocznym tematem przewodnim Konferencji były „Rewolucje w edukacji – Edukacja w czasach rewolucji”. Wydarzenie odbyło się w formie stacjonarnej, a przygotowania do niego trwały już od stycznia. Podczas konferencji swoje referaty wygłosili zarówno opiekunowie jak i studenci Koła oraz zaproszeni goście.

Pierwsze wystąpienie zatytułowane „Edukacja – o dwóch metaforach i jednej alegorii słów kilka” wygłosił prof. UAM dr hab. Marek Budajczak. Na potrzeby swoich rozważań przyrównał edukację do statku, próbując znaleźć jej najstabilniejszą formę. Rozważania objęły zarówno edukację sformalizowaną, jak i realizowaną w formie edukacji domowej. Następnie głos zabrał dr Michał Nowicki wygłaszając referat „Nauki Jadźniawalkji – czy-

li u źródeł hinduskiej edukacji filozoficznej”. Prelegent wprowadził słuchaczy w tematykę nauk Jadžniwalkji, szczególnie podkreślając wątek cierpienia i jego źródeł w życiu człowieka. Po przerwie na dyskusję prof. UAM dr hab. Krzysztof Ratajczak wygłosił wystąpienie zatytułowane „Piśmiennictwo pragmatyczne – efekt średniowiecznej rewolucji szkolnej”. Profesor rzeczowo przybliżył słuchaczom jak wyglądała nauka pisma w wiekach średnich oraz z jakimi przywilejami posiadanie takiej umiejętności się wiązało. Celem referatu było wykazanie ewolucji piśmiennictwa od ekskluzywnej umiejętności przynależnej do sfery sacrum do traktowania słowa pisanego w kategoriach użyteczności i narzędzia codziennej działalności zawodowej.

Następnie głos zabrał prof. UMCS dr hab. Mariusz Ausz, który wygłosił referat pt. „Reforma szkół pijarskich początkiem rewolucji w polskiej oświacie w XVIII w.”. Profesor Ausz w swoim wystąpieniu nawiązał do zbliżającej się okrągłej 150. rocznicy śmierci Stanisława Konarskiego, podkreślając jego wkład w oświatę. Za sprawą Konarskiego szkolnictwo pijarskie porzuciło dotychczasowy paradygmat, uwzględniając oświeceniowe wartości i rozwój ówczesnej nauki, dostosowując swój program kształcenia do nowych potrzeb społecznych i kulturalnych. Temat reform edukacji był kontynuowany przez prof. dr hab. Janinę Kamińską (Uniwersytet Warszawski). W swoim wystąpieniu uczona próbowała znaleźć odpowiedź na pytanie postawione w tytule jej referatu: „Komisja Edukacji Narodowej (1773–1794) – reforma oświaty czy rewolucja w oświacie?”. Podkreślała nowatorstwo rozwiązań systemowych zastosowanych w szkolnictwie podporządkowanym zwierzchności Komisji, a realizowanym poprzez Szkoły Główne w Krakowie i Wilnie, przy współudziale Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. Następnie głos zabrali mgr Olga Krause-Matelska oraz mgr Wojciech Matelski przybliżając temat „czerwonych szkół”, od charakterystycznej architektury budynków oraz użytej do ich budowy cegły, jako symbolu rewolucji pruskiego systemu oświaty na przełomie XIX i XX wieku. Podczas prelekcji przybliżyli swoje działania mające na celu zbadanie i zachowanie historii „czerwonych szkół” na terenie dawnego zaboru pruskiego.

Po przerwie referat zatytułowany „Portret Stanisława Staszica w opowiadaniu Mary Hoare pt. Nie sądz” wygłosił dr Maciej Laskowski (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Pile). Dążył w nim do wykazania wpływów Staszica na literaturę angielską oraz przybliżenia zapomnianego utworu autorstwa Hoare. Następnie wystąpił prelegencki duet w składzie prof. UŁ dr hab. Aneta Bołdyrew oraz mgr Małgorzata Krakowiak (Uniwersytet Łódzki). Tematem wystąpienia obu pań był „*Kinematograf pedagogiczny*. Rewolucyjny środek dydaktyczny początku XX w.”. Referat poruszył demoralizujący wpływ kinematografów publicznie dostępnych oraz wymierzoną w nie społeczną krytykę, która to miała przyczynić się do zminimalizowania ich szkodliwego wpływu na ówczesną młodzież.

Kolejny z referatów wygłosiła prof. UKW dr hab. Monika Nawrot-Borowska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). Tematem jej wystąpienia była „*Rewolucja w pokoju dziecinnym*. Nowoczesne podejście do przestrzeni dziecka w poradnikach z początku XX wieku”. Prelegentka przybliżyła przełomowe rozwiązania, które na początku ubiegłego stulecia były zalecane rodzicom w prasie specjalistycznej. Zwróciła

uwagę na zmianę w wyposażeniu pokoi dziecięcych, które pojawiły się w tym okresie w zamożnych domach.

Dalej głos zabrała członkini naszego koła, studentka Agata Cieślik. Podczas swojego wystąpienia zgłębiła ona temat „Roli Towarzystwa Przyjaciół Wzajemnego Pouczenia się oraz Opieki nad Dziećmi w Wielkim Księstwie Poznańskim”. Przybliżyła działalność tego stosunkowo mało znanego w literaturze zagadnienia, bazując na materiałach archiwalnych. Po przerwie dr Celina Czech-Włodarczyk (WSE UAM) wygłosiła referat zatytułowany „Szanse edukacyjne ludności rdzennej w Kanadzie jako przykład pedagogiki długu”. Prelegentka przybliżyła ten temat odwołując się do obecnej polityki wobec rdzennej ludności prowadzonej przez premiera Kanady Justina Trudeau. Następnie dr Michalina Kasprzak (WSE UAM) przybliżyła zagadnienie „Szkół polonijnych w Katalonii (Hiszpania) – od początków do teraźniejszości”. Pani doktor bazowała tutaj przede wszystkim na cennym doświadczeniu wyniesionym z działalności w takich szkołach na terenie Katalonii.

Kolejny blok referatów otworzyło wystąpienie lic. Olgi Włochal oraz lic. Pawła Puchały, którzy poruszyli temat „Social media jako przestrzeń rewolucji w edukacji”. Prelegenci na przykładzie konkretnych działań z przestrzeni internetowej wykazali, że social media mogą z powodzeniem stać się narzędziem edukacyjnym. Kolejne wystąpienie pt. „Czy wirtualna rzeczywistość może być szkolną rzeczywistością? Refleksja w oparciu o analizę badań i własne doświadczenia” wygłosiła mgr Klaudia Kowalska. Następnie dr Konrad Nowak-Kluczyński (WSE UAM) przybliżył zagadnienie fenomenu klocków Lego we współczesnej kulturze masowej w wystąpieniu zatytułowanym „(R)ewolucja klocków Lego przełomu XX/XXI wieku. Od drewnianej kaczki do „Queer Eye”. Prelegent zwrócił szczególną uwagę na aspekt angażowania się duńskiego producenta klocków Lego we współczesne problemy społeczne poprzez tworzenie tematycznych zestawów.

Po przerwie zostały wygłoszone dwa ostatnie wystąpienia. Najpierw członkini naszego koła, lic. Daria Klimek przybliżyła temat „Edukacja małych dzieci w XIX w. – czyli Friedrich Froebel i jego rewolucyjne zmiany w edukacji przedszkolnej”. Prezes naszego koła przedstawiła rewolucyjność pedagogii Froebela w kontekście XIX wieku, zarazem wykazując jej ciągłą aktualność. Ostatni referat tego dnia wygłosiła prof. UAM dr hab. Daria Hejwosz-Gromkowska „Kształtowanie dyskursu obywatelstwa w Anglii – od polityki aktywnego obywatela Margaret Thatcher do polityki wielkiego społeczeństwa Davida Camerona”. Konferencję zamknęła prof. dr hab. Dorota Żołądź-Strzelczyk, Kierowniczką Zakładu Historii Wychowania WSE UAM, współorganizatorką konferencji.

Członkowie koła angażowali się także w akcje organizowane w środowisku lokalnym. Wsparli swoją pomocą zbiórkę artykułów na rzecz Ukrainy przeprowadzoną przez Radę Samorządu Studenckiego WSE UAM w dniach 28 lutego – 04 marca 2022. Akcja polegała na zebraniu i posortowaniu potrzebnych artykułów i ich późniejszym przekazaniu osobom potrzebującym.

W dniu 12 czerwca 2022 nasze Koło zorganizowało swoje stoisko w strefie EDUKacyjnej na Wielkim Grillowaniu UAM. Studentki promowały między innymi aktywności takie jak: pisanie na tabliczce woskowej, praca z tekstem i wiele innych. Spore zainteresowanie publiki wzbudziły stroje historyczne, w które były ubrane.